

De problematiek van de privacy is veel ruimer dan de omgang met slachtoffers alleen. De Raad voor de Journalistiek geeft er de voorkeur aan om zich nu te beperken tot dit aspect, omdat hierover vragen en klachten zijn binnengekomen. Andere aspecten van het respect voor de privacy kunnen later aan bod komen.

Richtlijn over de omgang van de pers met slachtoffers

De pers houdt steeds rekening met het recht op privacy en met de menselijke waardigheid. Het recht op informatie wordt steeds afgewogen tegen het recht op privacy.

De pers is terughoudend bij het publiceren van namen en identiteitsgegevens en bij het maken en verspreiden van foto's of beelden van slachtoffers van ongevallen, rampspoed of misdrijven.

De bekendheid of de maatschappelijke positie van de slachtoffers, of de maatschappelijke relevantie van de feiten, kunnen de identificatie verantwoorden.

Bij het zoeken naar informatie oefent de pers geen ongepaste druk uit op de slachtoffers of hun omgeving. Zo onthoudt de pers zich van intimidatie en valt ze de betrokkenen niet aanhoudend lastig.

De pers verslaat intieme, familiale of rouwplechtigheden met respect en houdt daarbij rekening met de wens van de betrokkenen.

Zowel mediadirecties, hoofdredacteuren en eindredacteuren als journalisten hebben de bijzondere plicht te waken over de correcte naleving van de beginselen van de privacy in het algemeen en deze beginselen in het bijzonder.

Toelichting

Sinds zijn ontstaan heeft de Raad voor de Journalistiek verschillende klachten ontvangen van mensen die plots in het nieuws zijn gekomen als slachtoffer van criminaliteit, ongevallen of rampen. Betrokkenen doen hun beklag over de manier waarop zij door de pers zijn behandeld, niet alleen in de verslaggeving maar ook, en soms vooral, bij de nieuwsgaring. Zij voelen zich daarbij in hun privé-leven geraakt.

De problematiek wordt al behandeld in de bestaande beroepsethische codes. Artikel 5 van de 'Verklaring der plichten van de journalist' (1971) luidt: "Zich ertoe verplichten het privé-leven van de personen te eerbiedigen." Artikel 5 van de 'Code van journalistieke beginselen' (1981) luidt: "De uitgevers, de hoofdredacteuren en journalisten moeten de individuele waardigheid en privacy respecteren; zij moeten iedere ongeoorloofde inmenging in persoonlijke pijn en smart vermijden, tenzij overwegingen i.v.m. de persvrijheid zoals onder artikel 1 bepaald, dit noodzakelijk maken."

De Raad voor de Journalistiek bevestigt deze principes, maar vindt het noodzakelijk om ze aan te vullen met een concrete richtlijn over de omgang van de pers met slachtoffers. In vergelijking met enkele tientallen jaren geleden is de invloed van het beeld bij de verslaggeving veel groter geworden. De grotere concurrentie zet journalisten ook aan om indringend op te treden bij het verzamelen van informatie.

Toch moet het duidelijk zijn dat ook andere belangen, zoals het respect voor de privacy en de menselijke waardigheid, steeds mee in rekening moeten worden gebracht en soms zelfs de doorslag kunnen geven bij de beslissing om bepaalde informatie al dan niet te brengen. Elementen die mee in overweging worden genomen, zijn de gevoelens van de slachtoffers en hun omgeving, en ook de mogelijke nadelige gevolgen die de bekendmaking van identiteitsgegevens kan veroorzaken.

Goedgekeurd door de Raad voor de Journalistiek op 13 november 2003.